

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefelelő 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér: sora 1 korona

Kik nevetik — a hazafiságot?

Írta: *Kossuth Ferenc.*

El kell ismernünk, hogy a régi szabadelvű pártban mégis más szellem volt, mint a mostani munkapártban.

Akkor is erős harcokat vívtak a függetlenségi pártok a kormányok pártjaival, de az egymást követő nagy többségekben mindig volt bizonyos tartózkodás és nem volt rá eset, hogy lemosolyogták volna, kinevették volna az ellenzéknek a magyar nemzet s a magyar államiság jogaiért folyó küzdelmét.

Ez az új divat a munkapárt találmánya és ennek szelleméről tesz elszomorító tanúságot.

Most, ha valaki aggódik az ország sorsa felett, mindig találunk velünk szemben olyan képviselőket, akik nevetnek, akik gunyolódnak s a koalíciót, az igazságérzéstől teljesen elrugaszkodva, emlegetik.

Ugy látszik, hogy ezek a gunyolódók teljesen elfelejtették, hogy a koalíciós kormány nem bukott meg, sem alulról, sem felülről. A függetlenségi 48-as (Justh) párt kiválása után is jelentékeny többsége volt; továbbá az uralkodó sem kívánt tőle megválni. Lemondása után teljes hét hónapig nem eresztette el és nem mentette fel az ügyek vezetése alól, a kormányt lemondása után még egyszer újra kinevezte az uralkodó, de azután is újra és többszörösen lemondott a kormány azért, mert nem bírta nemzeti programját az uralkodónál keresztülvinni.

Az igazságtalanságnak netovábbja tehát az, ha valaki azzal gunyolódik, hogy a koalíciós kormány sem valósította meg az akkori nemzeti kívánságokat, mert a tényállás az, hogy e megvalósítást annyira szorgalmazta, hogy emiatt — bár a többség s a király bizalma birtokában volt még a nagy pártbomlás után is — önként otthagytá

tehát erkölcsi joga senkinek afelett gunyolódni, hogy ugyanazok a férfiak, akik önként otthagyták a hatalmat azért, mert nem bírtak megszerezni a nemzet számára bizonyos jogérvényesüléseket, most, az ellenzék padjairól ugyanazoknak a jogoknak az érvényesülését követelik, amelyekért eldobták maguktól a hatalmat.

Azoknak kik a magyar parlamenti életbe tisztultabb felfogásokat óhajtanának belevinni, — mint ahogy én óhajtanám, nagyon rosszul esik látni, hogy mennyire alább szállt azon bizonyos érzés a magyar parlamentben, melynek fenntartása pedig nemzeti szükség oly nemzetnél, amelynek volt, van és (fájdalom) lesz még oka jogaiért küzdeni. Egy ilyen nemzetnél szerencse, ha vannak olyanok, akik jobban szeretik elveiket, mint a hatalmat, jobban sze-

retik a magyar állam független kultúráját, mint az egyéni érvényesülés csábításait. És hogy köztünk vannak ilyenek, erre mindjárt szerény például itt van e sorok írója, aki köztudomásulag csakis az erkölcsi kényszer nyomása alatt és hosszabb vonakodás után vállalt miniszterséget és aki mihelyt látta, hogy nemzete ügyét nem bírja előrevinni, lemondott a hatalomról, nem is egyszer, de ismételten.

Azok számára, kik a hatalmon vannak, ha van bennük hazaszeretet (amit én mindenkiről feltételezek, míg az ellenzőjét nem bizonyítja), valószínű szerencse, ha van a képviselőházban erős ellenzék, melynek követelésére hivatkozhatnak, mikor hazájuk számára valamit kérnek; és oly kormánytöbbség, amelyben van hazafiság, csak örülhet annak, ha ahelyett, hogy magának kellene vállalni bizonyos követelésekért felelősséget, ráfolthatja a türelős ellenzékre ezért a felelősséget felfelé.

Ez volt hosszú évekig a kimúlt szabadelvű párt felfogása. És ök, bár a nemzeti ügy védői ellen, az adott helyzetből kifolyólag erős harcokat vívtak, de a nemzeti követeléseken nem nevettek soha és nem veszítették el olyan teljesen, mint azok, kik most gunyolódnak, a méltányosság és egyéb magasabb felfogások iránti érzéküket.

Nem tagadom, hogy néha mélyseges szomorúság fog el, midőn látom, hogy a minden tekintetben szem elől tévesztő, minden tényt elfelejtő csoportokról miképpen peregnék le a legsúlyosabb érvek és miképpen kiabálják át az ellenzékre a legképtelenebb igazságtalanságokat.

Egyik kedvenc jelszó: a kvóta-emelés. Százszor megmagyaráztuk már: én is, mások is, a kormány székeiről és az ellenzék padjairól, hogy ezt azzal erőszakolta ki az osztrák (Beck) kormány, hogy hivatalosan bejelentette, hogy az egyidejűleg lejáró vasuti tarifaszerezés és vá. bevét. megosztási szerződés megszüntével úgy fog élni (és ez kétségtelenül módjában is volt), hogy Magyarországot anyagilag tönkre tegye.

Emlékszem Beck báró egy kijelentésére, válaszul elítélő megjegyzéseimre, hogy beismeri, hogy ez nem szép, sőt hogy nagyon rut, de hasznos. És el van rá határozva.

Nem száz, de ezerszer nagyobb áldozatába került volna az országnak a kvótaemelés megtagadni, mint azt megadni. Aki csak a legkisebb jártassággal bír is az államügyekben, ezt könnyen kiszámíthatja.

Mégis hallom minduntalan emlegetni e szót: kvóta! Többek közt szívesen ismétli ezt egy öreg ur, kit egyénileg szeretek és tisztetek s aki két évtized óta hosszú papiros tekercseket sodorgat órák hosszat az üléseken. Ez az öreg ur folyvást emlegeti a kétpercentes kvóta-emelést és elfelejti, hogy az ő pártja

a legcsekélyebb kényszer nélkül nem két, hanem három százalékkal emelte a kvótát.

Midőn arról van szó, hogy ha lehel, jöjjön létre a béke, tartózkodjunk mindnyájan attól, hogy egymás érzelmeit sértsük. Én egyébiránt ezt már elvileg sem teszem soha. A nagy munkapárt azonban ébredjen annak tudatára, hogy milyen szomorú jelenség az, ha sorokban a nemzeti vágyódásokat kigunyolják és kinevetik.

Mély barázdák a köz- igazgatási parlagon.

A homoródalmásiak hírlapi fellépése szomorúan világít bele közigazgatási életünkbe. Pedig az almásiak esete semmi! Ez csak — mint a zivataros, sötét éjszakában végig cikázó villám — sejteni, egy pillanatra bepillantani enged a még sok helyen sötétebb közigazgatás Ázsiájába.

Szabad gazdálkodás a község háztartásában, tulterhelés, leszegényedés, nyomtalanul elhangzó panaszok, a családi tüzhelynek odahagyása s nagy számú kivándorlások idegenbe. Ez ma igen sok községnek a képe. És ez — sajnos — oly szükségszerű folyamán a korrupt közigazgatásnak, mint a minő szükségszerűséggel „részegesnek kell lennie annak, aki az előljárói pálcát kezébe vette“.

Allandóan keressük a községi effajta bajoknak az okát. Egyik helyen a nagy fóku palinka-fogyasztásban, a tértelenségben, az elmaradottságban, a rossz, ősi gazdálkodási rendszerben, a mostoha természeti viszonyokban, más helyen a kormány-szegély szűkkeltségében találják meg. Nem egyszer megindul az üres kezű, de nagy hangú mentési akció. Néha pénz is szivárog le felülről, de a rossz vezetékű kanálisban — mígrendel-telési helyére jutna — elszivárog a sok és fárasztó kezelési munkálat fejében.

A községi bajoknak a forrása oly primitív, oly messzé visszanyúló, oly jelentéktelennek látszó az illetékes körök szemében, hogy még figyelemre sem méltatják. Pedig a pióca — a látszat ellenére — rengeteg vérvesztést okoz az emberi testben.

Ezt a szomorú, — de az utolsó betűig való — átkozott igazságot kellene megdönteni: „fizetésem 800 forint és szabad lopás“. A jövedelemnek ezt a második forrását kellene megszüntetni, elfojtani, a legrosszabb esetben lokalizálni s akkor a községek szomorú képe a háztartásban megváltozna. Csak itt van a bökkenő, az akhillesi kemény sarok. S ez még is lesz, valameddig a vármegyei tisztviselőknél 6 évenkénti választása a mai szomorúan divatos rendszer szerint történik.

Mert az a 6 év mire jó? Preparálni a következő magasabb rangú választásra.

Itt van mocsara a mindenkítől lesajnált, minden időben elítelt vármegyei közigazgatásnak.

A főispánnak — ha igazán a közjót akarja szolgálni — oda kellene hassen, hogy a jó munkás vármegyei tisztviselő legyen ráutalva arra, hogy Jánosbának, meg

Pista bának a kegyét lesse; sokszor hozzá surlódjék, néha-néha Pistánál leüljön vele s meg-meg érintgesse s az ugynevezett „bizalmas kérésüket“ hatáskörében vagy intervenciális utján is — a köz rovására — kedvezően elintézzé.

A kiszállások alkalmával ne legyen kénytelen a köteleességteljesítés helyett asztalhoz ülni, tisztán soha sem látni s pláne az utakat, módokat megadni. De a míg e választási rendszer lealázó, kénytelen-kelletlenségéből a tisztességes munkásokat egy jobb kor kiemeli, az igazság érzetet visszalopja, addig is egy körültekintő, a községek jóllétét szíven horodó, a piócákat irgalmatlanul büntető főispán sokat tehetne.

Hogyan?

Biztosítsa a tisztességes, munkás tisztviselőknek megválasztását. Legyen résen, hogy a melyik tisztviselő soron kívül akar előre haladni, az ne a népszerűség, a voksoknak minden mód- és áron való biztosításában, hanem a lelkiismeretes munkában érdemesítse magát. Mert ha az a tisztviselő tudja, hogy szorgalmas és igazságos munkája őt viszi, nem fog köteleesség mulasztással, a törvény felrugásával a surlódás, az érintgetés mesterségéhez folyamodni.

A tétlen és hivatalával visszaelő tisztviselőt ne engedje előre haladni. Ez által az illetőt munkára és igazságos eljárásra kényszeríti.

Kemlelje ki a hivatal főnököket, ellenőrző tisztviselőket, a kényes, rájuk nézve kellemetlen, talán az ő hivatalukat érintő hanyagságukból származó ügyek megvizsgálata és elintézésében. A Széll Kálmán féle inspekciós őrzéssel lépje meg a jegyzői irodákat, községi pénztárakat. Vétesse be az egyesek panaszait s a panaszokat engedje maga elébe. A főispáni irnoknak tiltsa meg a durva, elijesztő elutasítást a panaszokkal szemben.

Az őrzéstartat állítsa össze intakt, független, más branchhoz tartozó egyénekből. Lásza el őket kötött mararutával. A mulasztásokat, a „jóhiszemű“ elkezeléseket és visszaéléseket büntesse visszavonhatatlanul. Ne elégedjék meg az alispáni „szigorú“ judikaturával.

A megérett piócákat függessze és menessze irgalmatlanul, mert az egész testet veszélyeztette ő mérges sebet nem simogatni, locsolgatni, hanem kivágni, kifüstolni, a helyét dezinficiálni kell.

Státuáljon példát arra, hogy mindaz, a ki hitlen vagyonkezelés, hivatalával való visszaélés bűnében találtatott, az veszve van irgalmatlanul.

Ha ezek és hasonló meg történnének, akkor a vármegyei tisztviselők, hivatalfőnökök fellélekenek, a szabad kezét, a tiszta látást, a tiszta lelkiismeret, igazságosan ítélő szavát vissza nyerik s többé nem lesznek kénytelenek gazsulipozni. Nem lesznek ráutalva arra, hogy a jövő voksolás fejében mindenre kaphatók legyenek.

Mikor a „szabad lopás“ emberei látják, hogy a különben jóindulatu főnökök, számvevőnek a felsőbb ellenőrzés miatt is mindent kell látnia és végrehajtania, akkor kezdenek kevesebb „mellékes“-sel is megelégedni.

Takarekosabbak lesznek a községi háztartások, jövedelmezőbb a közvagyon s így csökkenni fog a nagy százaléku pótdó is.

Csak legyen erélyesebb, gyakoribb és tágabb körű az ellenőrzés, mindjárt másképp fog festeni a falvak képe. Gyülni fog a vér, erősödni fog a test s kevesebb lesz a nyomor, panasz és kivándorlás — az államosítás nélkül is.

Figyelő.

— Ha vannak törvényes eljárások, vannak ám a törvényes eljárás hamis köntösébe öltöztetett orvtámadások is...

Ki ne olvasná el!?!...

Mint ismeretes, manapság már csaknem minden községben van népkönyvtár, amely vagy a kormány vagy valamelyik kulturegyesület gondoskodásának köszönheti létezését. Ezekben a könyvtárakban sok jó könyv szórakoztatja és oktatja a népet, de nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy talán egy sem szolgálja annyira a néperdeket, mint az a könyvecske, amely most hagyta el a sajtót több százezer példányban. Ezt a könyvecskeket egyik leghumánusabb társadalmi intézményünk, a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület íratta meg és adta ki a nép számára. Címe: „A tüdővész és az ellene való védekezés ismertetése“. Ennek a szörnyű betegségnek egyik legalaposabb ismerője: Geszti József dr., a József-Szanatorium igazgató főorvosa írta a füzetet abból a célból, hogy a nép, amelyből a legtöbb áldozatot szedi a tüdővész, megtanulja belőle, miként lehet okos eszközzel védekezni a fertőzés ellen.

Bár az egyesületnek ez a könyvecske rengeteg pénzébe kerül, mégis ingyen juttatja el a községekbe, mert maga a Belügyminiszter rendeletben utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy a füzetet elterjessze a nép között. Az az elv vezérli az egyesületet, hogy mivel annyi sanatoriumot nem létesíthet s annyi tüdőbajos szegény ember van az országban, tehát a mostani és a jövő generáció egészségét kell lehetőleg biztosítani a kórság ellen. Ezt pedig el lehet érni, ha mindenki megtartja azokat az óvórendszabályokat, amelyeket Geszti dr. füzetében előír.

Éppen időszerű ez az ajándék-füzet, mert halottak napján, minden évben, országos gyűjtés indul meg a szegénysorsu tüdőbajosok számára a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület égisze alatt. Amidőn tehát az egyesület a társadalom támogatását embermentő munkájához kéri, egyúttal maga is nagy anyagi áldozattal hasznos könyvecskevel viszonzza a közönség áldozatkészségét.

Szinte szükségtelen a társadalom jó szívébe ajánlani az egyesület akcióját, amidőn a halottaknak szánt koszorúból egy virágszálat, illetőleg ennek árát kéri szegénysorsu betegek számára, mert hiszen ezt megtette maga a belügyminiszter amidőn a vármegyék alispánjához intézett minapi rendeletében a következőket mondja a „Virágszálgyűjtésről“ és az egyesület ingyenes füzetéről:

— Minthogy a társadalom minden rétegét pusztító tüdővész ellen, az egyesület évek óta folytatott küzdelmével a legnemesebb célokat szolgálja, mely működésében az egyesületet az egész társadalomnak kötelessége a lehetőség szerint támogatni s minthogy a közigazgatási tisztviselőknek a nemes cél támogatása és a könyöradomány gyűjtés irányítása terén kifejtendő önkéntes fáradozására részemről is nagy súlyt helyezek, ennél fogva felhívom a Címet, hogy a hatósága területén a nevezett egyesületet a legmészebbmenő támogatásban részesítse és a közigazgatási hivatalok vezetőit ily irányban utasítsa.

Minthogy pedig a nevezett egyesület az ország legkülönbözőbb részeiben levő fiókjainak jelentéseiből arról értesült, hogy a közönség nagyrésze éppen semmit, vagy csak alig védekezik a tuberkulózis ellen, elhatározta a tuberkulózis elleni védekezés szükségességének országszerte a legszélesebb keretekben való propagálását és e célból a közönség körében a tüdővész és az ellene való védekezésről szóló füzetes munkát kíván szétosztani.

Ennélfogva még arra is felhívom Címet, intézkedjék aziránt, hogy a hatósági közegek az egyesület gyűjtőiveinek körülhordozása alkalmával a tüdővész és az ellene való védekezést ismertető füzetet — melyet az egyesület gyűjtőiveivel egyetemben kellő mennyiségben fog megküldeni — a közönség közt osszák szét.

Az a könyvecske tehát, amelynek terjesztését maga a belügyminiszter is szükségesnek tartja, hamarosan hasznos olvasmány lesz a népnek, mert hiszen legfőbb kincsét, az egészséget szolgálja. Ez a kincs pedig megér mindenkinek annyit, hogy néhány fillért áldozzon érte halottak napján az egyesületnek.

— Embert, embernek szétmarcangolni sem nem dicsőség, sem nem érdem...

Dr. Király Péter.

HIREK.

— **Hihetetlen hírek.**

Mondják, hogy a kereszturi „érdemes“ követ a „Dunai“ és „Három liter bori“ előnevet nem használja;

mondják, hogy Kállay képviselő kollégájával politikai erkölcsnemesítő versenyre nem készülnek;

mondják, hogy kerületeik választói nagyon büszkék rájuk;

mondják, hogy a kereszturi főszolgabíró ur a héten egy község marhatenyésztőit sem tette lóvá;

mondják, hogy a kormány nálunk a dupla, sőt tripla jövedelmű nyugalmas állásokat kegyelemből szaporítani nem fogja;

mondják, hogy a városi tanács a Rózsá-utca állapotait rózsássá nem teszi;

mondják, hogy nálunk a függetlenségi kör megalakulása még mindig a küszöbön nincs;

mondják, hogy közelebről egyik városatya a kövér és sovány zsebek közti különbséget kívánja megadóztatni.

E hírek *valódiságáért* felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **A tanfelügyelő áthelyezése.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Rhédey János, Udvarhelyvarmegye tanfelügyelőjét Jász-Nagykun-Szolnok vármegyébe eddigi minőségében áthelyezte. Rhédey tanfelügyelő vármegyénk tanügyének előbb vitele érdekében ügybuzgón, igazi ambícióval működött. A népnevelés ügyének igazi jóakaratu, fáradságot nem ismerő munkása volt. Távozásával ez érdekek veszteséget szenvednek. Különben a vármegye közoktatása, az utóbbi években előfordult igen gyakori tanfelügyelői változások miatt, állandó megrázkódtatásnak van kitéve. Ideje lenne tehát immár e téren maradandóbb helyzetet teremteni.

— **Kinevezés.** A pénzügyi miniszter Rancz Antal díjtalan pénzügyi számgyakornokot a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség csikszederai kirendeltségénél ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornoknak, Kónya Kálmán székelyudvarhelyi lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornoknak nevezte ki.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete szombat délután Soó Domokos városi tanácsos, polgármesterhelyettes vezetésével rendkívüli közgyűlést tartott. Napirend előtt Dr. Solymossy Lajos szóvá tette a törvényhatósági közgyűlés ama határozatát, mellyel a Nagyküküllő holtárka kollegium-kert körüli részének tisztítását a város nyakára hártották. A közgyűlés felhatalmazta a tanácsot e határozat megfeleltetésére, miután az a terület jelenleg magán- és nem városi tulajdon. Ezzel kapcsolatosan ajánljuk a tanácsnak, hogy a székely vasut igazgatóságával lépjen érintkezésbe és szerezzen tájékozódást a birtokában levő terület átengedése céljából. E területen van a gyógyhatásának elismert „Fekete víz“ s ezt a város most előnyösen megszerezhetné, miután a vasut-társaságra nézve az ugys értéktelen. Reméljük, hogy a tanács belátja javaslatunk célját és sietve intézkedik. A tárgysorozat rendén a törvényszéki szerződés újabb tárgyalását 15 napra, a járványkórház, szombatfalvi Népház, a főgimn. vízvezetési szerződésének ügyét pedig 30 napra kitűzendő közgyűlésre halasztották. Farcád község lakosainak husárusítására nézve a korábbi határozatot föntartották. A polgári leányiskolának adandó telek ügyét pedig 30 napra kitűzték. Ezzel a közgyűlés véget ért.

— **Az iparkamarák decentralizálása.** A „Székely-Udvarhely“ már foglalkozott e kérdéssel, melyet most az tett aktuálissá, hogy Jánossy Gusztáv szakiró a kereskedelemügy

minisztert arra hívja fel, hogy kövesse a földművelésügyi miniszter példáját a közgazdasági előadói intézmény reformálása terén és nyújtson be törvényjavaslatot az iparfelügyelőknek a törvényhatóságokhoz való beosztása tárgyában. Nézetünk szerint, az iparfelügyelőket a kereskedelmi és iparkamarákhoz kellene beosztani oly formán, hogy a kamarák évi költségvetését megfelelő államsegéllyel kiegészítsék. Az iparfelügyelők pedig a kereskedelmi és iparkamarák vármegyei kirendeltségeiként működne a közigazgatásban, valamint a vármegyei iparfejlesztő bizottságok, ipartestületek és iparhatósági megbízottak élén. Ha a kereskedelemügyi miniszterium tárcája is a földművelésügyi miniszteréhez hasonló aránylagos dotációban részesül és kitűzött program szerint megindul az ipari és kereskedelmi akció szövetkezeti alapon, Magyarország egy évtized alatt csodákat mivelhet.

— **Az állami tisztviselői karhoz** a zombori állami tisztviselők lelkes, de elkeseredett hangú felhívást intéztek a hó 15-iki közgyűlésükből kifolyólag. Az általános drágaság miatt hallatják kiáltó szavukat és a központot országos tisztviselői kongresszus azonnali összehívására szólítják fel. A kiáltványban hasonló es lekedetre buzdítják összes kartársaikát, hogy az egyre nyomasztóbbá váló drágaság veszedelmétől az együttes akcióban rejlő erővel önmagukat megszabadíthassák. Az országos kongresszuson való képviseltetésre ösztönzik ama biztató reményben, hogy a drágasági pótlék kieszközölésével, mindannyiuk közös munka adója az állam biztosítani fogja azt, amit imáikban napról napra kérnek az Égek Urától: a mindennapi kenyeret.

— **Fásítás állami költségen.** A kopár területek befásítása az utóbbi években meglehetősen haladt előre. A fásításhoz szükséges csemetek nevelésére szolgáló csemetekertek számát is folyton szaporítani kellett. A földművelési kormány a fásítás körüli tevékenységet az eddigénél is nagyobb mérvben akarja fokozni, sőt elhatározta azt is, hogy egyes kivételes esetekben a befásítási munkálatokat egészen állami költségen fogja végeztetni. Ez mind igen szép, de ha az erdőket nem „borotválják”, ha az összes fállományt gyökerestől nem irtanak, e helyett inkább a régi kipróbált és évszázadokon át bevált azt a rendszert követnék, hogy csakis a vágásra megérett fákat döntenék le s mellette a többit nőni hagynák, az erdők ültetés nélkül is állandóan főnmaradnának. S hogy ez nem így történik és miért kell az összes fákat kiirtani s azután újra ültetni, ezt a székely ember megérteni nem tudja. Az erdőszerzők, az erdőtudósok, igen lekötelezettek a népet és nagy szolgálatot tennének a közügy javára, ha fáradságot vennének maguknak és ezt a kérdést érthető módon megmagyaráznák...

— **A kövérek adója.** Székesfehérvár Lics Ferenc városi képviselőtestületi tag ötlete folytán nagy hirre tett szert. Országszerte megemlékeztek arról, hogy a feltűnően szikár városatya azt az indítványt tette a legutóbbi közgyűlésen, hogy idegen államok mintájára, meg kell adóztatni a kövér embereket és az agglagényeket. Az indítványt természetesen nagy derűvel fogadták; noha az bizonyos, hogy az agglagényadó elég szép összeggel gyarapítaná a városok kasszáját. De hát nálunk inkább a városi tisztviselőket is pótdómentesítik, nem hogy pl. az agglagény főkapitányt és a szintén erősen lagénykedő polgármestert — megadóztatnák...

— **A Magyarországi Munkások Rokkantsági és Nyugdíjgyűlésének** központi választmánya tegnap tartotta rendes havi ülését Kölber Alajos kocsigyáros elnöklésével. A beterjesztett jelentésekből kiemeljük, hogy a folyó évben belépett 27774 új taggal a rendes fizető tagok száma a száznegyvenezret fölül-

haladta, a fiókpenztárak száma 417-re emelkedett. Legközelebb Mosonban, Rozsnyón, Munkácson és Komádiban alakítanak új fiókpenztárakat. Az egyesület vagyona szeptemberben 105 ezer koronával növekedett, mellyel 7.733.437 korona az egyesület teljes vagyona. Ebben az ülésben 20 új rokkant tagnak, több árvának és özvegynek utalták ki a szabályszerű segítségösszegeket. Az egyesület kiválóan közhasznú voltát igazolja azon körülmény, hogy az 1903-ban elkezdett segélyezés óta mostanig 1264 rokkant tag és 343 árva állandó segítésére több mint másfél millió koronát fizetett ki. Az egyesület iránt érdeklődők az egyesület saját házában (József-utca 23.) kaphatnak fölvilágosítást.

— **Szolgabírói brutalitás.** Ezúttal nem rólunk, hanem a szomszéd vármegyéről van szó. Marostordában, Maroshévízen történt, hogy Körösy Albert szolgabíró a „Maros” nevű szálloda kávéházi helyiségében rárontott Dr. Szántó Vitus ügyvédjelölt társaságára és azon a címen, hogy záróra van, sértő kifejezésekkel kísért virtaskodásból az asztalról öklével mindent lesepert. Erre két esattanós pofot kapott a szolgabíró, ki azután a csendőrséggel Szántót elfogatta és a község házára kísértette. Ott a vitéz szolgabíró a védtelen ügyvédjelöltet egészen az eszméletlenségig ütötte, verte és reggelig bezárva tartotta. Körösy szolgabíró ellen hivatalos hatalommal való visszaélés, valamint személyes szabadság megsértésének büntetése miatt az eljárást folyamatba tették.

— **Olcsobbak a villamos lámpák.** A fémzálas villamos izzólámpák elterjedésének akadálya volt eddig, hogy egyfelől igen gyorsan romlottak, másfelől pedig nagyon drágák voltak. A német gyárak között az utóbbi időben nagyon éles verseny fejlődött ki és ennek folyománya gyanánt az izzókörték árát már két ízben annyira leszállították, hogy az ármérséklés már közel jár az 50 százalékhöz. A magyar gyárak, ha készítményeikkel nem akarnak a piacról leszorulni, szintén kénytelenek lesznek a fémzálas izzólámpákat olcsóbban adni. Erre nézve tanácskozások folynak az érdekelte vállalatok között, amelyek elvben már mind belenyugodtak az ármérséklésbe, de eddig nem tudtak arra nézve megállapodni, hogy mennyivel szállítsák le az áraikat.

— **A belügyminisztérium műszaki osztálya.** A magyar országos vízépítési igazgatóság közegészségügyi mérnöki osztálya által eddig végzett teendőket a hó elseje óta a belügyminisztérium műszaki osztálya látja el. Az ügybeosztásnak ez a megváltozása szükségképpen maga után vonja a vízépítési munkálatok műszaki felülvizsgálata tárgyában kiadott 1905. évi körrendelet megfelelő módosítását. Ehhez képest a belügyminiszter valamennyi vármegyei törvényhatóságot értesítette, hogy a rendezett tanácsu városi és községi vízvezetési és csatornázási művek építése, illetőleg ezek kivételének és üzemének vállalatba adása tárgyában hozott közgyűlési határozatoknak a vármegyei törvényhatóság részéről történő felülvizsgálata alkalmával a létesíteni szándékolt művek terveit és költségvetéseit, nemkülönben a művek létesítése iránt kötött szerződést szak szempontból véleményezés végett minden esetben a belügyminisztérium műszaki osztályának kell felküldeni. A kut-üg-ye-ke-ben a törvényhatóságoknak, városoknak és községeknek mindig díjtalanul ad felvilágosítást és szaktanács-adás céljából szükség esetén a helyszínére is kiszáll.

Méhészet.

A méhek élete.

Ha valahol áll ezen igazság: „A gyakorlat teszi az embert mesterré”, úgy kétségkívül áll a méhészetnél. Nincsen a gazdasági életnek olyan ága, a mely kevés fáradsággal annyi anyagi hasznot biztosítana, mint éppen a méhészet, de csupán az a méhészet, a melynek gazdája be tud hatolni ezeknek a parányi kis állatkáknak természeti világába.

Megérdemli tehát a méh, hogy vele minél többet foglalkozzunk, az ő csodálatosan szép életét minél többet tanulmányozzuk,

mert csak így tudunk róla tapasztalatokat szerezni, így ismerhetjük ki az ő természetből öröklött faji sajátosságait, így kutathatjuk ki az ő természetszerű ösztöneit, hogy azután oktalan mesterkedésünkkel munkájában ne hátráltassuk, hanem olyan helyzetet biztosítsunk neki, a melyben ő, akár mint az erdő vadonjában szabadon fejthesse ki egész erejét.

Szerintem éppen az az igazi mester a méhészet terén, a ki tapasztalataival legközelebb jár a természethez. Minél többet zavarja valaki munkájában a méheket, minél többet mesterkedik velük, annál kevésbbé lát utánnuk hasznot. Éppen ebben látom a főokát annak, hogy a székely földmives nép sehogy sem akar megbarátkozni a kaptárrendszerrel. Az ő szalma, venyige kasaiban, pláne ha azok elég tágasak és nem kup alakúak, a méhek jól fejlődnek, jól rajoznak és jó esztendőben szép hasznot is nyújtanak, de mihelyt valahonnan kerit magának egy kaptárt, mindjárt pusztulnak abban a méhek s utóljára se méze, se családja.

A mig ugyanis a kasban tartja a méhéit, azokat a jó Isten gondjára bízva, legfennebb csak az aljukat seprí meg olykor-olykor s a méhek szabadon, természet szerint dolgozhatnak, de ha kaptárba helyezi őket, tapasztalat és gyakorlat híján annyit háborgatja, hogy a szegény méh nem tud igazi dolga után látni s a folytonos ki- és berakás folytán a kedve is elmegy a munkától. A gazda ilyenkor szidja a kaptár feltalálóját s azt, a ki őt a kaptárvétele bízta, nem gondolván meg azt, hogy mindennek ő az oka.

Kaptárral csak az foglalkozzék, a ki előzőleg foglalkozik a méhek életével. A ki nek a méhészet terén vannak tapasztalatai, annál a kaptár méhészet a kasokkal össze sem hasonlítható, mert egyfelől a tőkét folyton szaporítja s a jövedelme mégis állandóan nagyobb. A kasos méhészetnél a gazda a leképezés folytán a kamatért feláldozza a tőkét, míg a kaptáros méhészetnél a tőke sokszorosítása mellett nagy százalékkamatát veszi a befektetett tőkének, a mely kamat jó esztendőben magát a tőkét is megközelíti, vagy tul is haladja.

Tapasztalatokat, illetőleg ismereteket pedig minden méhész szerezhet magának a legelőkelőbbtől a legutolsóig egyaránt. A méhek ugyanis több ezer éves múltja van és ezen a hosszú időn keresztül folytonos megfigyelés tárgyát képezte az ő élete. Az így szerzett tapasztalatokat feljegyezték úgy, hogy ma már nekünk nem kell elől kezdenünk a munkát, hanem a mások tapasztalatai után egy kevés fáradsággal gyakorlati méhészek lehetünk.

A gyakorlati méhészet terjesztésére alakult vármegyénkben a méhészegyesület, melynek éppen az a fő célja, hogy ezen a téren az ismereteket minden egyes tagjával közölje úgy az egyesület közgyűlésein, mint a vidéki falukban rendezendő gyűléseken, a hol az egyes méhészek kölcsönösen kicserélve a maguk tapasztalataikat, az által is munkálják a fontos gazdasági ágak felvirágoztatását.

A gyakorlati méhészet elsajátítására rendez a földművelésügyi kormány minden évben az ország számos vidékén, így a mi részünkre Marosvásárhelyen, méhészeti tanfolyamokat, külön a székely gazdák részére is, a hol aztán teljesen díjtalanul, sőt napi 2 K segély mellett, jó méhészek lehetnek. Sőt még a kaptárkészítést is megtanítják, hogy aztán ki-ki saját maga építse meg a méheinek a lakást.

Mindez azonban nem elégséges arra, hogy valaki nagyobb szabású méhész is lehessen. Ambrus András méhésztársunkat is az olvasás tette mesterré. Kell hát olvasnunk is, mert igazi rendszeres dolgot csak rendszeres művek útján sajátíthatunk el és a ki minél többet olvas, annál többet tanulhat. (Vége köv.) *Vidéki méhész.*

Síremlékek és lépcsőkövek

Székelyudvarhely,

Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imreh Márton szifaragómester
üzletében kap-
hatók a legjutányosabban. Elvállal egyéb
építéshez való munkát is. Erősségért és
tartósságért jótállást vállal.

eredeti francia angol,
és amerikai toalett-
modelt közöl a BU-
DAPESTI BAZAR egy évfolyamáb-
an. Előfizetési ára: **negyedévre
2 korona.** Ingyen. mutatóványszá-
mot küld a **"BUDAPESTI BAZAR"**
kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u.
22. (Budapesti Bazár-ház.)

Nagy feladat mai napság

lányokat jól nevelni. Pedig az emberiség
boldogsága nagyrészt ebből függ. Ezt a
nehéz munkát rendkívül megkönnyébbíti
Dolinay Gyula főszerkesztő "Lányok Lapja"
mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen
sok képpel és oly kiválóan hasznos, szóra-
kozottatva oktató s háziasszony nevelő gazdag
tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a
legnyugodtabb lelkiismerettel adhatja leány-
gyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak
két korona negyedévenként. Mutatóványszá-
mot a "Székely-Udvarhely" re való hivatko-
zással ingyen küld a "Lányok Lapja" ki-
adóhivatala Budapest, VIII. Mária-utca 2

Zongora-, ének-, zene-elméleti és gyakorlati órákat

fiúk- és lányok részére igen mér-
séket áron elvállal, ugyancsak min-
denemű **női kézimunkát, himzés,
olaj- és üvegfestést** művészi kivitel-
ben teljesít özv. **Mihalovits Béláné**
tanárné Székelyudvarhelyt, Petőfi-u.
31. szám.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morált, Tal-
mud-erkölcsöket emlegetni, bár a leg-
több ember ismeri a Talmudot, nem
ismeri éppen azokat a részeket, amelyek
a keresztény világot érdeklik s melye-
ket saját jól felfogott érdekeinek meg-
ővése céljából ismernie kellene.
A Talmud a zsidó rabbiképzők tan-
anyaga, ez az ő theológiájuk. Nincs az
a pikáns pornographia, nincs az a rém-
regény, ami ennél érdekesebb lenne.
A Talmud kivonatolva, de szövegszerűen
fordításban most jelenik meg 320 kvart-
oldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás
2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona.

Megrendelhető:

"A Kereszt" kiadóhivatalában
Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Apróhirdetést

kell feladni a

"Székely-Udvarhely"-ben

Apró a hirdetés,
apró a költség!

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán
és **Régiségeket** megbiza-
sággal megvásárol, esetleg értékel
vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz.

Arany, briliáns éksze-
reket, ezüst tárgyakat
(tört állapotban is) bár-
milyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös- mester.

Kolozsvárt.

Elvállal megkeresésre azonnal vá-
laszot.

Sürgőnycim: Dietrich
ékszerész Kolozsvár

B O R I!

Fernengel Gyula székely- udvarhelyi bornagykeres- kedőné!

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés.

FOGORYOS PERL

**JÓZSEF Amerikan Den-
tist Székelyudvarhely-
re megérkezett.** — Rendel:
naponta d. e. 9—12 és d. u. 2—5
óraig a BUDAPEST-szálló 1. sz. a.
Tartózkodás néhány napig.

6992—911. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906
évi július 6 an 14114. sz. alatt el-
rendelte, hogy az oklándi kir. járás-
bíró, mint telekkönyvi hatóság-
hoz tartozó Ége község telekköny-
veiben felvet mindazon ingatla-
lásokra nézve, amelyekre az 1886:
19. az 1889 évi XXXVIII. és az
n891 XVI. t. c. a tényleges birto-
koss tulajdonjogainak bejegyzése
rendelik, az 1892. XXIX. t.-ekben
szabályozott eljárás és ezzel kap-
csolatban a telekkönyvi bejegyzések
helyesbítése fogantossittassék.

E célból a helyszíni eljárás s ne-
vezett községben 1911. évi december
hó 1-én fog kezdődni.

1. Ennél fogva felhivatnak mind-
azok, akik a telekkönyvekben elő-
forduló bejegyzésekre nézve ok-
adott előterjesztést kívánnak tenni
hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt
a kitűzött határnap kezdődő eljárás
folyama alatti jelenjenek meg és az
előterjesztéseiket igazoló okiratokat
mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingat-
lanokhoz tulajdonjogot tartanak, de
telekkönyvi bekezezésre alkalmas
okirataik nincsenek, hogy az átírássra
az 1886. XXIX. t. c. 15. 18. és az
1889. XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és 9.
§ ai értelmében szükséges adatokat
megszerezni iparkodjanak és azok-
kal igényeiket a kiküldött előtt iga-
zolják, avagy oda hassanak, hogy
az átruházó tkvi tulajdonos az át-
ruházás létrejöttét a kiküldött előtt-
szóval ismerje el és a tulajdonjog
bekezezésére engedélyét nyilvát-
nítsa mert különben jogait ezen
az úton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tényleg már
megszűnt követelésre vonatkozó
zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog

van nyilvankönyvileg bejegyezve,
ugyszintén az ily bejegyzésekkel
terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy
a bejegyzett jognak törlesztést kérel-
mezzék, illetve hogy törlesztési enge-
dély nyilvánítsa végett a kiküldött
előtt jelenjenek meg, mert ellen-
esetben a bélyegmentesség kedvez-
ményéről elesnek.

A kir. járásbíró, mint tkvi ha-
tóság.

Oklánd, 1911. okt. 17-én.

Dr. Földes s. k.

kir. jbiró.

A kiadvány hiteleül:

Wermescher

kir. telekkönyvvezető.

Sz. 4655—1911 polg.

Hirdetmény.

Az Ujszekely és vidéke tejszövet-
kezet felszámolásban cég felszámoló
bizottsága közhírré teszi, hogy a szö-
vetkezet 1911. évi augusztus hó 6
napján tartott közgyűlésén a felosz-
lást elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizntt-
sága felhívja tehát a szövetkezet
hitelezőit, hogy a kereskedelmi tör-
vény 249 § 2-ik bekezdése értelmé-
ben követeléseiket ezen hirdetmény
közvetételétől számított hat hó alatt
a szövetkezettel szemben érvénye-
sítsék.

A királyi törvényszék, mint keres-
kedelmi bíróság.

Székelyudvarhely, 1911. évi szept-
ember hó 17-én.

Mihály János s. k.

A kiadvány hiteleül.

Simó Béla kiadó.

Sz. 4574—1911. polg.

Hirdetmény.

A petek és vidéke tejszövetkezet
felszámolásában cég felszámító bi-
zottsága közhírré teszi, hogy a szö-
vetkezet 1911. július hó 9 napján
tartott közgyűlésén a feloszlatást el-
határozta.

A szövetkezet felszámoló bizott-
sága felhívja tehát a szövetkeze-
hitelezőit, hogy a kereskedelmi tör-
vény 249 § 2-ik bekezdése értelmé-
ben követeléseiket ezen hirdetmény
közvetételétől számított hat hó alatt
a szövetkezettel szemben érvénye-
sítsék.

A királyi törvényszék, mint keres-
kedelmi bíróság.

Székelyudvarhely, 1911. évi szept-
hó 18-án.

Mihály János s. k.

kiadvány hiteleül:

Simó Béla kiadó.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát
a "Székely-Udvarhely"-ben

Stoch Cognac gyógyszert

Garantált valódi
borpárlat. F. Szé-
se a legszigorubb
ellenőrzés mel-
lett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és du-
gaszolás Bécsben
a cs. kir. vegyé-
szeti állomáson
történik s min-
den egyes palack
az állomás bé-
lyegzőjével van
látva.

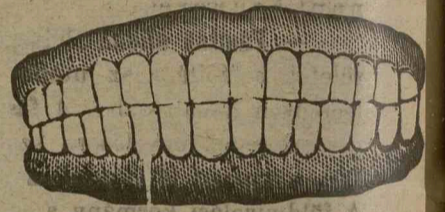
Mindenütt kapható

Hamisítástól védve van.

élyegzők és pe-
csétnyomók min-
denféle kivitelben
gyári áron pontosan
hibátlan szövegeze-
ssel kaphatók "Szé-
kely-Udvarhely" ki-
adóhivatalában (Be-
tegh Pál könyv- és
papirkereskedésé-
ben) Székelyudvar-
helyt. Vidéki megren-

deléseket az ország bármely részébe gyor-
san teljesít.

Könnyen megszokható és rágásra
alkalmas fogorvos műfogaként 5 K
Fogtömések cement alapon 4 K
guttaperichán 3 K, ezüst am. 4 K
arany am. 1gam alapon 6 K, por-
cellán alapon 6 K. Fájdalom nél-
küli fog- és gyökérhúzás (érzeste-
lenítve) 2 K. Fogtisztítás 4 K.

Szájpadlás nélküli műfogak, n. m. arany-
osarvos fogak, fogkoronák és aranyhidma-
kák megállapodás szerint. — Miután a vö-
ros állandó közterhet viselő polgára ve-
gyok, főtörékvésem a szolid, pontos és jó
munka, a melyért szavatosságot vállalok.

Reményi Frigyes fogtechnikai
szájpadlás
nélküli műfogspeciálista Székelyudvar-
helyt, Kossuth-utca 26. szám a.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob,
rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szá-
márhurut, agy-, tüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-
máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalya-
törés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység,
vizkóróság, szárazbetegség (tuberku ózis), torok- vagy
mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-
len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánla-
tára — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

3 korona. Kapható: ..

**Betegh Pál kiadónál Székelyudvar-
helyt és valamennyi könyvkereskedésben.**